

Anna-Maija Lahti: Primaarien keskushermoston lymfoomien ilmaantuvuus Suomessa vuosina 1991–2011

Syventävien opintojen tutkielma. Lääketieteellinen tiedekunta, Oulun yliopisto. Hyväksytty 1.11.2012

Ohjaajat: Prof. Riitta Herva ja Dos. Hannu Tuominen, Oulun yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta

Primaarit keskushermoston lymfoomat Suomessa vuosina 1991–2011

Tutkimuksessa selvitettiin primaarien keskushermoston lymfoomien (PCNSL) ilmaantuvuutta ja sen kehitystä Oulun yliopistollisen sairaalan erityisvastuualueella (OYS-ERVA) sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) alueella 20:n viime vuoden aikana. OYS:n erityisvastuualueella ilmaantuvuuden havaittiin selkeästi kasvaneen, mutta HUS:n alueella siinä ei todettu merkittävää muutosta.

Tutkimusaineisto koostui OYS:n erityisvastuualueella vuosina 1991–2011 ja HUS:n alueella vuosina 1991–2010 diagnosoiduista uusista PCNSL-tapauksista. Tiedot saatiin OYS:n patologian laitoksen laboratorion ja HUSLABista. Systemiset lymfoomat suljettiin pois. PCNSL:lle altistavat immuunipuutostilat tarkistettiin, mutta niitä ei löytynyt. Lopulta OYS:n erityisvastuualueen aineistoon otettiin mukaan 67 ja HUS:n aineistoon 154 tapausta.

Ilmaantuvuudet laskettiin vuosittain uusien tapausten määrän sekä alueen silloisen asukasluvun mukaan. OYS:n erityisvastuualueella uusia PCNSL-tapauksia todettiin enimmillään kymmenen vuodessa. Ilmaantuvuus oli huipussaan vuonna 2008, jolloin diagnosoitiin 13,68 uutta tapausta miljoonaa ihmistä kohden. Tutkimusjakson alussa vuonna 1991 ei ilmennyt yhtään tapausta. Ilmaantuvuuden mediaani tutkimusjakson aikana oli 2,77. HUS:n

alueella PCNSL:n vuosittainen ilmaantuvuus vaihteli välillä 2,30–8,72 tapausta miljoonaa henkeä kohti, ja uusia tapauksia todettiin vuosittain 3–12. Ilmaantuvuuden keskiarvo oli 5,52.

Ilmaantuvuuden kehitystä arvioitiin korrelaatiokertoimien avulla. Jakaumaltaan vinolle OYS:n erityisvastuualueen PCNSL:n vuosittaiselle ilmaantuvuudelle laskettiin Spearmanin korrelaatiokerroin, joka sai arvon 0,752 ($p < 0,001$). Satunnaisvaihtelun vaikutuksen eliminoinemiseksi aineisto jaettiin vielä kolmen vuoden jaksoihin ja jokaiselle jaksolle laskettiin keskimääräinen vuosittainen ilmaantuvuus. Tällöin korrelaatiokertoimen arvoksi saatiin 0,939 ($p = 0,002$). Tämä merkitsi selvää korrelaatiota ilmaantuvuuden kehityksen ja ajan välillä. Normaalisti jakautuneelle HUS:n alueen PCNSL:n vuosittaiselle ilmaantuvuudelle lasketun Pearsonin korrelaatiokertoimen arvoksi saatiin 0,169 ($p = 0,477$), joten havaittavissa ei ollut minkäänlaista trendiä.

OYS:n erityisvastuualueella PCNSL:n ilmaantuvuudessa havaittiin selvää kasvua, mikä voi selittyä väestön ikääntymisellä: yli 50-vuotiaiden suhteellisen osuuden väestöstä huomattiin myös kasvaneen alueella tutkimusjakson aikana. HUS:n alueella ilmaantuvuudessa ei todettu säännönmukaista kehitystä. ■